

2017/2206(INI)

16.4.2018

LAUSUNTO

naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnalta

ulkoasiainvaliokunnalle

maailman alkuperäiskansojen oikeuksien loukkaamisesta, maakaappaus
mukaan lukien
(2017/2206(INI))

Valmistelija: Florent Marcellesi

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta pyytää asiasta vastaavaa ulkoasiainvaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

- A. toteaa, että alkuperäiskansojen naiset joutuvat kohtaamaan mutkikkaan järjestelmän, jossa toisiaan pahentavien ihmisoikeusloukkausten syyt johtuvat toisiinsa limittyvistä haavoittuvuuden muodoista, mukaan lukien sukupuoleen, yhteiskuntaluokkaan ja etniseen alkuperään perustuva syrjintä sekä itsemääräämisoikeuden loukkaukset ja resurssien hallinta;
- B. toteaa, että maakaappaus on mutkikas kysymys, joka vaatii kattavan kansainvälisen ratkaisun; toteaa, että alkuperäiskansojen naisten ja tyttöjen suojeluun olisi kiinnitettävä erityistä huomiota;
- C. toteaa, että arvioiden mukaan joka kolmas alkuperäiskansojen nainen raiskataan elämänsä aikana; toteaa, että alkuperäiskansojen naisiin kohdistuu todennäköisemmin erityyppistä seksuaalista väkivaltaa, heitä on ollut myös uhreina häirintää, kiristystä ja raiskauksia koskevissa tapauksissa, joihin valtion virkamiehet ovat syyllistyneet ja joihin on syyllistytty yritystoiminnan puitteissa etenkin kaivannaisteollisuudessa, jota on harjoitettu alkuperäiskansojen mailla; toteaa, että näistä rikoksista raportoidaan aivan liian vähän;
- D. toteaa, että maakaappaus ei välttämättä johdu ulkomaisista investoinneista ja että myös hallitukset ja paikallisyhteisöt voivat tehdä maakaappauksia;
- E. toteaa, että alkuperäiskansojen naiset kohtaavat seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin liittyviä esteitä, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvien neuvojen puute, lääkintälaitteiden ja -tarvikkeiden käyttömahdollisuuksien puute sekä jopa raiskaustapauksissa abortin kieltävä lainsäädäntö, joka johtaa äitiyskuolleisuuteen, teiniraskauksiin ja sukupuolitauteihin;
- F. toteaa, että alkuperäiskansojen naisten oikeuksien loukkaamiset jäävät laajalti rankaisematta erityisesti siksi, että heiltä evätään muutoksenhakuoikeus ja että seurantamekanismeja ja sukupuolen mukaan eriytettyjä tietoja ei ole;
- G. toteaa, että alkuperäiskansojen maat ja alueet ovat usein myös biologisesti erittäin monimuotoisia ja niiden olisi siksi oltava erityissuojeluksessa;
- H. ottaa huomioon, että Yhdistyneiden kansakuntien alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksessa todetaan, että alkuperäiskansoja on kuultava ja heidän vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostumuksensa on saatava kaikkiin toimenpiteisiin, jotka koskevat heidän maitaan ja alueitaan; toteaa, että tämän periaatteen noudattaminen edellyttää alkuperäiskansojen naisten täysimääräistä osallistumista näihin prosesseihin;
- I. toteaa, että suurten infrastruktuurihankkeiden toteuttaminen ilman alkuperäiskansojen vapaata tietoon perustuvaa ennakkosuostumusta on johtanut alkuperäiskansojen maa-oikeuksia ja itsemääräämisoikeutta koskeviin järjestelmällisiin loukkauksiin, joilla on suhteeton vaikutus alkuperäiskansojen naisiin;

- J. toteaa, että vaikka alkuperäiskansojen naisten ihmisoikeuksien puolustajilla on tärkeä rooli alkuperäiskansojen yhteisöjen naisten suojelussa, heidän toimintansa on kriminalisoitu ja heihin on kohdistunut erityyppistä väkivaltaa, mukaan lukien häirintä, raiskaukset ja murhat;
- K. toteaa, että entistä yleisempiä ovat yksityiset korvausmuodot, joiden mukaisesti yksityiset yritykset tarjoavat taloudellisen korvauksen väkivallan uhreiksi joutuneille naisille vastineena siitä, että he allekirjoittavat sopimuksen, jonka mukaan he eivät haasta yritystä oikeuteen; toteaa, että valtioilla on ensisijainen vastuu varmistaa alkuperäiskansojen oikeuksia koskevien kansainvälisten sitoumusten noudattaminen ja niiden on siksi oltava ensisijaisesti vastuussa rikkomusten estämisestä sekä totuuden, oikeudenmukaisuuden ja uhrien korvausten edistämisestä;
- L. toteaa, että uskolonialististen valtarakenteiden tekemät itsemääräämisoikeuden loukkaukset ja valtioiden käytännöt ovat vaikuttaneet kielteisesti alkuperäiskansoihin ja erityisesti naisiin ja tyttöihin;
- M. ottaa huomioon, että on olemassa suora yhteys alkuperäiskansojen naisten kollektiivisten oikeuksien ja yksilöllisten oikeuksien välillä, koska yksilötason ihmisoikeusloukkauksilla on kielteinen vaikutus kollektiivisiin toimiin, joilla puolustetaan alkuperäiskansojen oikeuksia ryhmänä;
- N. toteaa, että alkuperäiskansojen maa- ja maanomistusoikeuksien vähäinen suojelu altistaa alkuperäiskansojen naiset pakkosiirroille, hyväksikäytölle ja ihmiskaupalle, minkä ansiosta hallitusten on helpompi määrätä toteuttamaan tuhoisia hankkeita heidän alueillaan saamatta ennakkosuostumusta alkuperäiskansojen kanssa järjestetyn aidon kuulemisprosessin jälkeen;
- O. toteaa, että yksityisten yritysten pakkokeinoin toteuttaman maakaappauksen tukena on tavanomaisesti yksityisten turvallisuus- ja sotilasjoukkojen läsnäolo, mikä johtaa muun muassa välittömän ja välillisen väkivallan lisääntymiseen alkuperäiskansojen alueilla, mikä vaikuttaa suoraan yhteisöihin ja erityisesti yhteiskunnallisiin johtajiin ja naisiin;
- P. ottaa huomioon alkuperäiskansojen naisiin kohdistuneet aikaisemmat seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia koskevat loukkaukset, mukaan lukien pakkosteriloinnit kulttuurista yhdenmukaistamista koskevien toimien osana;
- Q. toteaa, että markkinoiden vapauttamisen ja sääntelyn poistamisen lisääntyminen on johtanut suoriin ulkomaisiin investointeihin alkuperäiskansojen alueilla ilman heidän ennakkosuostumustaan tai aitoa kuulemistaan, mistä on seurannut alkuperäiskansojen naisten ihmisoikeusloukkauksia; katsoo, että kehitystä ei voida mitata kasvuindikaattoreiden perusteella vaan ensisijaisesti olisi otettava huomioon köyhyyden ja eriarvoisuuden väheneminen;
1. kehottaa kaikkia jäsenvaltioita tunnustamaan oikeudellisesti alkuperäiskansojen oikeudet esi-isiensä alueisiin; korostaa alkuperäiskansojen naisten erityistä suhdetta esi-isiensä maihin, etenkin mitä tulee luonnonvarojen kestävän hoidon perinnäistapoihin, yhteisön tuen malliin ja selviytymiskykyyn, joista muut yhteisöt saavat kokemuksia, joita ei voida hukata; ilmaisee huolensa maakaappausten ja luonnonvarojen hyödyntämisen vaikutuksista alkuperäiskansojen yhteisöihin ja erityisesti

alkuperäiskansojen naisiin, mikä johtaa köyhyyteen, syrjäytymiseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, sukupuoleen perustuva väkivalta, väärinkäytökset ja hyväksikäyttö mukaan luettuina;

2. kehottaa EU:ta aloittamaan rakentavat neuvottelut monikansallisia yhtiöitä koskevasta Yhdistyneiden kansakuntien sopimuksesta, jolla taataan alkuperäiskansojen sekä erityisesti naisten ja lasten ihmisoikeuksien kunnioittaminen;
3. korostaa alkuperäisväestön naisiin kohdistuvaa ilmastonmuutoksen suoraa vaikutusta, joka pakottaa heidät hylkäämään perinnäistapansa tai vaihtamaan asuinpaikkaa ja josta seuraa väkivallan kokemisen, väärinkäytön ja hyväksikäytön riski; kehottaa kaikkia valtioita, myös EU:ta ja jäsenvaltioita, sisällyttämään alkuperäiskansat ja erityisesti alkuperäiskansojen naiset ja maaseutuyhteisöt ilmastonmuutoksen torjuntaa koskeviin strategioihinsa sekä ilmastonmuutokseen mukautumiseen ja sen hillitsemiseen liittyvien tehokkaiden strategioiden suunnitteluun sukupuoleen liittyvät tekijät huomioon ottaen; vaatii suhtautumaan vakavasti ilmastonmuutoksesta aiheutuvaan väestön siirtymiseen; on valmis käymään vuoropuhelua ilmastoperäistä muuttoliikettä koskevien järjestelyjen käyttöön ottamisesta; kehottaa perustamaan asiantuntijapaneelin tarkastelemaan asiaa kansainvälisellä tasolla ja ottamaan ilmastoperäistä muuttoliikettä koskevan kysymyksen esiin kansainvälisissä yhteyksissä; kehottaa tehostamaan kansainvälistä yhteistyötä, jotta voidaan varmistaa kyky selviytyä ilmastonmuutoksen vaikutuksista;
4. panee merkille YK:n vuonna 2010 julkaiseman tutkimuksen hälyttävät tulokset, joiden mukaan alkuperäiskansojen naiset joutuvat yleisemmin väkivallan ja raiskausten uhreiksi kuin naisväestö maailmanlaajuisesti; kehottaa sen vuoksi jäsenvaltioita ja EU:ta tuomitsemaan yksiselitteisesti väkivallan käytön, alkuperäiskansojen naisiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta mukaan luettuna; katsoo, että olisi kiinnitettävä erityistä huomiota naisiin ja tyttöihin, jotka joutuvat väkivallan uhreiksi, ja varmistettava, että heillä on mahdollisuus saada lääketieteellistä ja psykologista tukea hätätilanteissa;
5. kehottaa sen vuoksi komissiota työskentelemään ulkopoliitikassaan yhdessä kansalais- ja ihmisoikeusjärjestöjen kanssa sen varmistamiseksi, että vastaanottokeskuksissa kunnioitetaan alkuperäiskansojen ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksia;
6. kehottaa kaikkia valtioita sitoutumaan sen varmistamiseen, että alkuperäiskansoilla ja erityisesti tytöillä ja naisilla on aito mahdollisuus saada koulutusta, edistämään kulttuurienvälistä julkista politiikkaa ja laatimaan aloitteita, joilla lisätään kansalaisyhteiskunnan tietoisuutta alkuperäiskansojen oikeuksista stereotyyppien torjumiseksi; kehottaa kaikkia valtioita varmistamaan alkuperäiskansojen kulttuurisen moninaisuuden säilymisen kehittämällä yhteistyössä alkuperäiskansojen ja erityisesti naisten kanssa oppimateriaaleja koulutusjärjestelmiä ja valmiuksien kehittämiseen tarkoitettuja järjestelmiä varten, jotta voidaan lisätä tietoisuutta alkuperäiskansojen kulttuurista, perinteistä, kielistä ja oikeuksista; kehottaa kaikkia valtioita sisällyttämään tällaiset oppimateriaalit ja valmiuksien kehittämiseen tarkoitetut ohjelmat valtion virkamiesten koulutukseen, poliisi, oikeuslaitos ja terveydenhuoltohenkilöstö mukaan luettuina;
7. kehottaa kaikkia valtioita varmistamaan, että alkuperäiskansoilta saadaan vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostumus kaikkiin niihin mahdollisesti vaikuttaviin

- hankkeisiin, sekä kehottaa varmistamaan, että alkuperäiskansojen oikeuksia, mukaan lukien maahan liittyvät oikeudet, kunnioitetaan ja suojellaan hankkeiden aikana; kehottaa kaikkia valtioita varmistamaan, että tällainen suostumus vaaditaan kaikilta toimijoilta, myös yrityksiltä, jotka harjoittavat toimintaa kolmannessa maassa;
8. kehottaa vetämään pois alkuperäiskansojen alueilla olevat yksityiset turvallisuus- ja sotilasjoukot, jotka loukkaavat väestön oikeuksia;
 9. kehottaa kaikkia valtioita varmistamaan, että alkuperäiskansoilla ja etenkin naisilla on mahdollisuus turvautua oikeudellisiin mekanismeihin yritysten heihin kohdistamien oikeuksien loukkausten tapauksessa ja että sellaisia yksityisiä oikeussuojakeinoja, jotka eivät takaa tosiasiallista mahdollisuutta oikeussuojaan, ei pidetä legitiiminä; kehottaa kaikkia valtioita ottamaan enemmän naisia oikeusjärjestelmiensä palvelukseen, jotta voidaan murtaa patriarkaalinen järjestelmä, joka on yleensä mukana näissä rakenteissa; korostaa, että on otettava käyttöön tarvittavat mekanismit sen varmistamiseksi, että alkuperäiskansojen naisia ei kohdella syrjivästi, asianmukaiset tulkkaukspalvelut ja oikeusapu mukaan luettuina;
 10. kehottaa kaikkia valtioita laatimaan asianmukaiset säännökset, joiden nojalla yhteisöjen johtajat ovat vastuussa päätöksistään ja toimistaan maanhallinnan alalla, julkiset, valtion ja yhteisön maat mukaan luettuina, ja edistämään sellaisten oikeudellisten ja tavanomaisten käytäntöjen muuttamista, jotka syrjivät naisia maan omistamisessa ja perimisessä;
 11. kehottaa kaikkia valtioita varmistamaan, että alkuperäiskansojen naiset ja tytöt saavat täyden suojan ja takeet kaikenlaista väkivaltaa vastaan, mukaan luettuina seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta, sukupuoleen perustuvat surmat, lapsi- ja pakkoavioliitot, naisten sukupuolielinten silpominen ja muut haitalliset käytännöt;
 12. kehottaa laatimaan EU:n lainsäädäntöä, jolla otetaan käyttöön due diligence -velvoitteita, jotka perustuvat yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskeviin YK:n suuntaviivoihin ja OECD:n due diligence -oppaaseen, jotta voidaan varmistaa ihmisoikeuksien, alkuperäiskansojen naisten oikeudet mukaan luettuina, sekä asianmukaisten sosiaali- ja ympäristönormien kunnioittaminen; suosittelee tämän kysymyksen näkyvyyden lisäämistä EU:n ulkopolitiikassa, sen kolmansien maiden kanssa käymä ihmisoikeusvuoropuhelu mukaan lukien, ja EU:n politiikka-asiakirjoissa sekä kauppaa-, yhteistyö- ja kehitysyhteistyösopimuksissa, joita neuvotellaan tai tehdään muiden maiden kanssa; vaatii sen vuoksi EU:n kauppasopimukseen ihmisoikeuksia, työntekijöiden oikeuksia ja ympäristöoikeuksia koskevia sitovia ja täytäntöönpanokelpoisia määräyksiä, joissa korostetaan alkuperäiskansojen ja erityisesti naisten oikeuksia;
 13. kehottaa kaikkia valtioita varmistamaan alkuperäiskansojen naisten ja tyttöjen mahdollisuuden saada korkealaatuisia koulutuspalveluja sekä seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuollon palveluja ja harjoittaa niihin liittyviä oikeuksia; kehottaa komissiota ja Euroopan ulkosuhdehallintoa (EUH) edistämään EU:n kehitysyhteistyöohjelmissa heidän mahdollisuuttaan saada seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuollon palveluja;

14. kehottaa kaikkia valtioita toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että valtion viranomaiset pidättäytyvät esittämästä julkisia lausuntoja tai julistuksia, joissa leimataan alkuperäiskansojen naisia ja väheksytään heidän legitiimiä rooliaan alueensa suojelemisessa maakaappauksen ja luonnonvarojen käytön yhteydessä, ja rohkaisee antamaan julkisen tunnustuksen merkittävästä roolista, joka heillä on demokraattisissa yhteiskunnissa;
15. kehottaa kaikkia valtioita, EU ja sen jäsenvaltiot mukaan luettuina, keräämään sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja alkuperäiskansojen naisten tilanteesta, mukaan lukien maahan ja maan saantiin liittyvien oikeuksien tunnustamista, naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja elintarviketurvaa koskevat tiedot;
16. tuomitsee alkuperäiskansojen naisten oikeuksien puolustajien kriminalisoinnin ja syytöseen asettamisen; kehottaa komissiota ja EUH:ta sitomaan tietyt EU:n rahastot yhteisön suojelemiseksi tarkoitettujen alueiden turvaamiseen ja varmistamaan, että alkuperäiskansojen ihmisoikeuksien puolustajille ja etenkin naisille myönnetään riittävästi rahoitusta erityisesti demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen (EIDHR) ja ProtectDefenders-mekanismin mukaisesti; kehottaa asianomaisissa maissa sijaitsevia EU:n edustustoja seuraamaan alkuperäiskansojen naisten ihmisoikeuksien puolustajien tilannetta tiiviisti ja tarjoamaan kaikkea tarvittavaa tukea;
17. kehottaa komissiota parantamaan raportointia ja seurantaa, jotka koskevat laajamittaisia maanhankintoja, joissa on mukana eurooppalaisia investoijia, jotta voidaan arvioida ajoissa alkuperäiskansoihin ja erityisesti naisiin kohdistuvia riskejä;
18. kehottaa komissiota ja EUH:ta suunnittelemaan ja toteuttamaan ohjelmia, joissa käsitellään alkuperäiskansojen erityisiä ja kollektiivisia oikeuksia, mukaan luettuina heidän oikeutensa syrjimättömyyteen ja maahan liittyvät oikeudet;
19. kehottaa Euroopan unionia vahvistamaan EU:n maapolitiikkasuuntaviivoja ja ihmisoikeuksien suojelua kansainvälisissä sopimuksissa ja yleissopimuksissa sekä edistämään arvojaan, jotka koskevat naisten ja tyttöjen suojelua ja erityisesti maaseutualueiden naisia ja tyttöjä, jotka ovat yleensä haavoittuvammassa asemassa maankäytön muutosten yhteydessä ja joilla on tavallisesti vähemmän mahdollisuuksia saada maata ja oikeuksia maahan;
20. kehottaa Euroopan unionia tukemaan kehitysmaita investointipuitteita koskevassa päätöksenteossa ja samalla edistämään kaikkien sidosryhmien, erityisesti naisten ja alkuperäiskansojen naisten, osallistumista tähän prosessiin;
21. kehottaa kaikkia valtioita ja EU:ta edistämään ja suosittelemaan alkuperäiskansoja koskevaa sukupuolen mukaan eriytettyjen tietojen keräämistä pitäen mielessä naisten ja tyttöjen haavoittuvuuden ja aseman;
22. kehottaa kaikkia valtioita investoimaan tutkimukseen naisiin kohdistuvia maakaappausten vaikutuksia koskevan tietämyksen puutteen poistamiseksi ja laatimaan ilmiön sukupuolivaikutuksista perusteellisempia analyyseja, jotka johtavat maakaappojen hallintaa koskeviin täytäntöönpanokelpoisiin suuntaviivoihin;

23. korostaa, että yritysten ulkomaisilla investoinneilla voidaan saada aikaan taloudellista ja teknistä kehitystä, luoda työpaikkoja ja kehittää infrastruktuuria sekä antaa naisille mahdollisuus tulla omavaraisiksi työllisyyttä edistämällä; korostaa, että investointitoiminnan lisääminen kehitysmaissa on tärkeä askel kohti kansallisten ja alueellisten talouksien edistämistä.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ LAUSUNNON
ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	12.4.2018
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 13 -: 4 0: 6
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Daniela Aiuto, Beatriz Becerra Basterrechea, Viliija Blinkevičiūtė, Anna Maria Corazza Bildt, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Florent Marcellesi, Angelika Mlinar, Marijana Petir, João Pimenta Lopes, Ángela Vallina, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Jadwiga Wiśniewska
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Livia Járóka, Urszula Krupa, Kostadinka Kuneva, Nosheena Mobarik, Jordi Solé, Marc Tarabella, Mylène Troszczynski, Julie Ward
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Margrete Auken

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

13	+
ECR	Nosheena Mobarik
EFDD	Daniela Aiuto
GUE/NGL	Kostadinka Kuneva, João Pimenta Lopes, Ángela Vallina
S&D	Vilija Blinkevičiūtė, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Marc Tarabella, Julie Ward
VERTS/ALE	Margrete Auken, Florent Marcellesi, Jordi Solé

4	-
ECR	Urszula Krupa, Jadwiga Wiśniewska
ENF	Mylène Troszczynski
PPE	Marijana Petir

6	0
ALDE	Beatriz Becerra Basterrechea, Angelika Mlinar
PPE	Anna Maria Corazza Bildt, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Lívia Járóka, Elissavet Vozemberg-Vrionidi

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää